

ФІНАНСОВА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ: ТЕОРЕТИЧНИЙ АСПЕКТ

Вже майже три роки як в Україні розпочався процес децентралізації. Про значущість реформи свідчить активне її обговорення як в наукових колах, так і у громадському та експертному середовищах.

Децентралізація, як стверджують фахівці, є складна й глибинна реформа, яка перебудовує всю систему управління країною, позбавляючи її радянського адміністративного спадку.

У широкому розумінні децентралізація – це процес розширення і зміцнення прав та повноважень адміністративно-територіальних одиниць або нижчих органів та організацій при одночасному звуженні прав і повноважень відповідного центру з метою оптимізації та підвищення ефективності управління суспільно важливими справами, найповнішої реалізації регіональних і місцевих інтересів. Крім того, децентралізація – це специфічний метод управління, який є важливим для місцевої демократії та розвитку [4].

Децентралізацію задекларовано у статті 132 Конституції України як одну із засад, на яких ґрунтується територіальний устрій держави. Проте, на відміну від Конституцій багатьох зарубіжних держав, засадою є не сама децентралізація, а «поєднання централізації і децентралізації у здійсненні державної влади». Інакше кажучи, децентралізація не є винятковим принципом за названою конституційною нормою, а згадане «поєднання» відображає постійні коливання українського суспільства та його політикуму між Сходом і Заходом [5].

Саме поняття децентралізації є доволі складним. Його можна розкривати через вплив на: адміністративно-територіальний устрій держави, систему органів публічної адміністрації, розподіл між ними функцій, повноважень та фінансових ресурсів.

Щодо децентралізації фінансової, то її зазвичай трактують як достатньо широкий процес який включає не лише передачу фінансових ресурсів, а й передачу повноважень у фінансовій сфері (видаткових, дохідних, податкових) [3]. Крім того, під фінансовою децентралізацією розуміють процес розподілу функцій, фінансових ресурсів і відповідальності за їх використання між центральним і локальним рівнями управління [1], а також як процес розподілу функцій, фінансових ресурсів та видаткових повноважень між державною владою та

органами місцевого самоврядування [6]. Фінансова децентралізація, за ствердженням Т. Бутурлакіної і В. Мінкович [2] сприяє ефективному забезпеченню населення «соціально-інфраструктурними» послугами шляхом ретельнішого узгодження структури видатків місцевих бюджетів із місцевими потребами та уподобаннями.

Фінансова децентралізація є однією з фундаментальних умов незалежності та життєздатності органів місцевої влади, адже децентралізація процесів ухвалення рішень збільшує можливості участі місцевої влади у розвитку власної території, сприяє ефективному забезпеченню суспільними послугами шляхом ретельнішого узгодження видатків органів влади з найнеобхіднішими місцевими потребами.

В Україні триває процес реформування місцевого самоврядування і фінансової децентралізації, яка почалася шляхом ухвалення змін до Бюджетного та Податкового кодексів. Це було передавання на місця додаткових бюджетних повноважень та стабільних джерел доходів для їх реалізації.

Фінансова децентралізація має зробити незалежними місцеві бюджети від державного бюджету і створити справжні можливості планування розвитку територій і втілення реальних проектів і головним тут є те, що учасникам процесу децентралізації є представники місцевої влади, органів самоврядування, громадські активісти і самі члени територіальної громади.

Список використаних інформаційних джерел

1. Бикадорова Н. О. Фінансова децентралізація місцевого самоврядування / Н. О. Бикадорова // Економічний вісник Донбасу : наук. журн. / Луган. нац. ун-т ім. Т. Шевченка, Ін-т екон. промисловості Нац. акад. наук України. – 2010. – № 2(20). – С. 145–151.
2. Бутурлакіна Т. О. Фінансова децентралізація як фактор економічного зростання регіонів / Т. О. Бутурлакіна, В. Т. Мінкович // Науковий вісник Ужгородського національного університету. – 2010. – Вип. 31. – С. 237–243.
3. Волохова І. С. Фінансова децентралізація, її недоліки та переваги / І. С. Волохова // Прометей. – 2011. – № 3 (36). – С. 281–285.
4. Децентралізація та ефективне місцеве самоврядування: навч. посіб. для посадовців місцевих та регіональних органів влади та фахівців з розвитку місцевого самоврядування. К.: ПРООН МПВСРТ, 2007. – 269 с.
5. Децентралізація публічної влади: досвід європейських країн та перспективи України / [Бориславська О. М., Заверуха І. Б., Школик А. М. та ін.] ; Центр політико-правових реформ. – Київ : Москаленко О. М., 2012. – 212 с.
6. Дроздовська О. С. Фінансова децентралізація: об'єктивна необхідність та основні цілі / О. С. Дроздовська // Наукові праці НДФІ. – 2002. – № 2 (17). – С. 8–14.